

1. CHARAKTERYSTYKA GEOGRAFICZNA I SPOŁECZNO- -POLITYCZNA ŁOTWY

Rysunek 1. Flaga narodowa i godło Republiki Łotewskiej

Źródło: www.pl.wikimedia.org/wiki/lotwa – stan na 19.01.2007 r.

Łotwa, Republika Łotewska (Latvijas Republika): stolica – Ryga, język urzędowy – łotewski, religia – luteranizm (55%), katolicyzm (24%) i prawosławie (9%), jednostka monetarna – 1 łat łotewski (LVL) = 100 sentimów¹. Święto narodowe obchodzone jest 18 listopada na cześć ogłoszenia w 1918 roku Republiki Łotewskiej².

1.1. Dane geograficzno-demograficzne

1.1.1. Terytorium

Republika Łotwy leży w Europie Wschodniej na wybrzeżu Morza Bałtyckiego. Powierzchnia kraju wynosi 64 689 km. Na północy Łotwa graniczy z Estonią (339 km), na wschodzie z Rosją (217 km), na południowym wschodzie z Białorusią (141 km), zaś na południu z Litwą (453 km). Łączna długość granic lądowych Łotwy wynosi 1150 km. Ponadto Łotwa posiada 531 km wybrzeża Morza Bałtyckiego. Większe miasta to Ryga (stolica), Daugavpils (Dyneburg), Liepāja, Jelgava (Mitawa), Jurmala oraz Ventspils.

Położenie Łotwy wraz z krajami sąsiednimi przedstawiono na rysunkach 2 i 3.

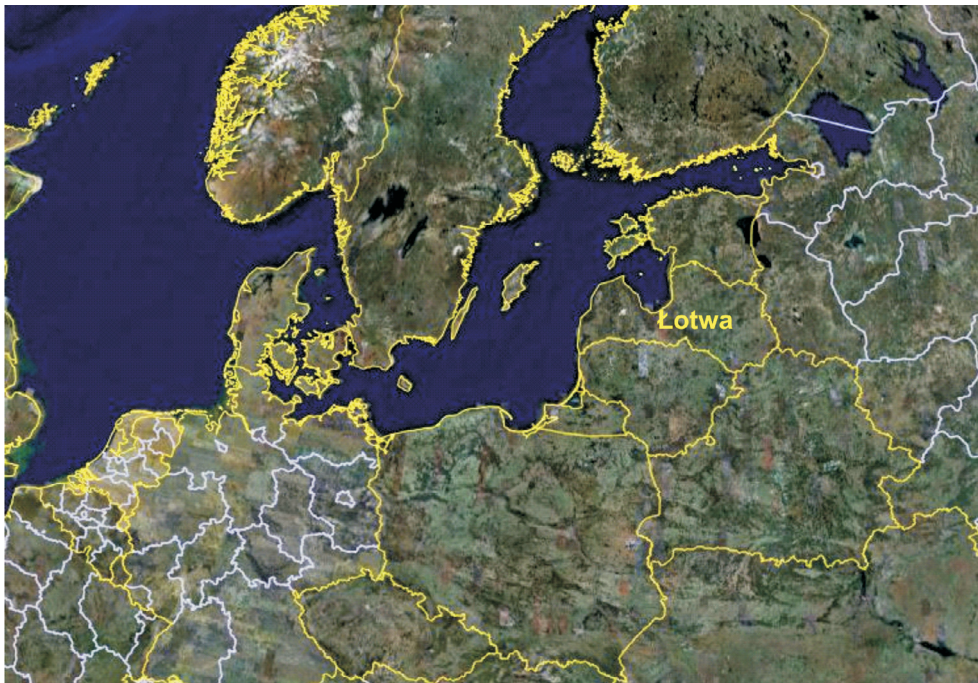
¹ Źródło: www.encyklopedia.interia.pl – stan na 19.01.2007 r.

² Źródło: www.geograficzny.com/europa/lotwa.html – stan na 15.01.2007 r.

Rysunek 2. Łotwa i kraje sąsiednie

Źródło: www.pl.wikipedia.org, – stan na 18.01.2007 r.

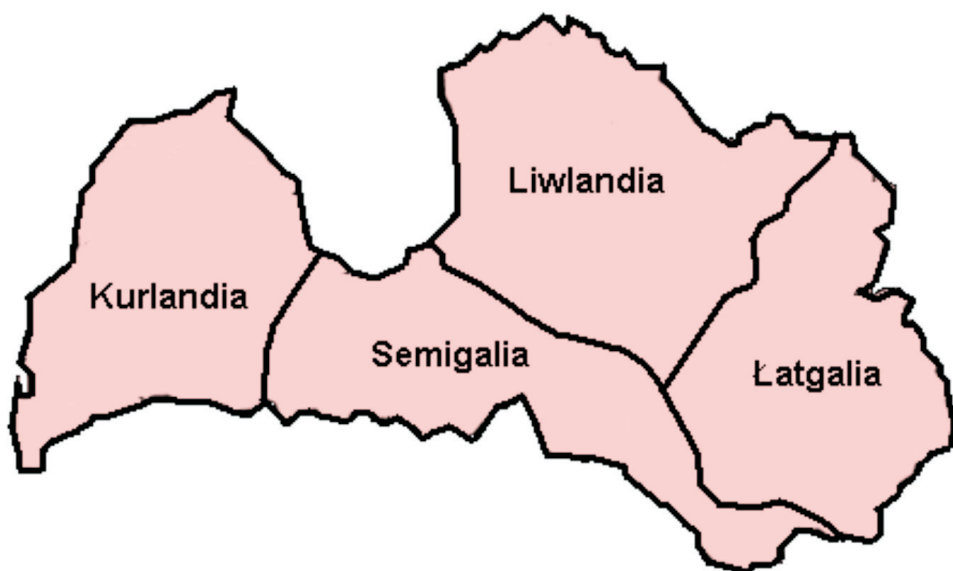

Rysunek 3. Łotwa na mapie Europy

Źródło: www.earth.google.com – stan na 16.01.2007 r.

Administracyjnie Łotwa jest państwem unitarnym (charakteryzującym się wewnętrzną jednolitością), w skład którego wchodzi 4 krainy historyczne: Liwlandia,

Łatgalia, Kurlandia i Semigalia (art. 3 Konstytucji Łotewskiej). Rozmieszczenie krain historycznych Łotwy przedstawiono na rysunku 4.

Rysunek 4. Krainy historyczne Łotwy

Źródło: www.pl.wikipedia.org – stan na 19.01.2007 r.

Kurlandia (łot. Kurzeme – ziemia Kurów) kraina historyczna w zachodniej części Łotwy na półwyspie nad Bałtykiem. Nazwa pochodzi od łotewskiego plemienia Kuronów (Kurów, Kursi). W szerszym kontekście nazwa używana na określenie Księstwa Kurlandii i Semigalii. Początkowo zamieszkiwana przez mówiące językiem kurońskim bałtyckie plemię Kurów, którzy trudnili się na wielką skalę piractwem i handlem bałtyckim.

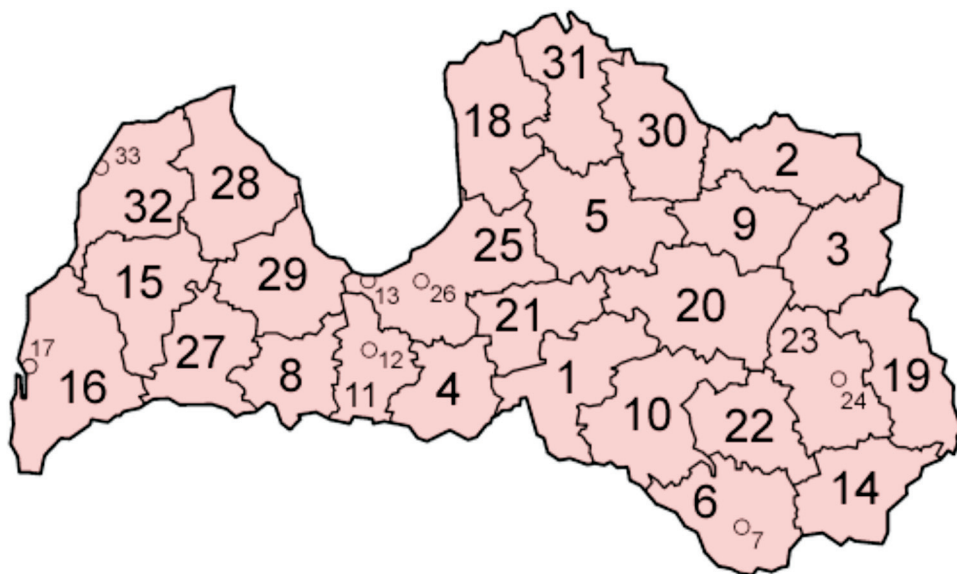
Semigalia (łot. Zemgale – od nazwy plemiennej Zemgalowie) – leży w południowej części państwa na lewym brzegu Dźwiny. Podbita przez Zakon Kawalerów Mieczowych, po jego sekularyzacji w XVI w. wraz z Kurlandią weszła w skład feudalnego Księstwa Kurlandii i Semigalii, będącego lennem Rzeczypospolitej Obojga Narodów, a po rozbiorach, Rosji. W okolicach na północ od Szawli, obszar Semigalii pokrywa się częściowo z terenami zaliczanymi do Żmudzi.

Liwlandia (z łot. Śródziemie – ziemia Liwów) – leży w środkowej i północnej części Łotwy na prawym brzegu Dźwiny, na północ od Rygi. Zamieszkała przez bałtyjsko-ugrofińskie plemię Liwów. W XIII w. podbita przez niemiecki Zakon Kawalerów Mieczowych i biskupstwo Rygi. Po sekularyzacji Zakonu w XVI w. znalazła się w granicach Rzeczypospolitej Obojga Narodów jako wspólna domena Korony i Wielkiego Księstwa. W 1578 zdobyta przez cara Iwana IV Groźnego, jednak odbita przez wojska Batorego. Pozostała przy Rzeczypospolitej po rozejmie z 1582 w Jamie Zapolskim.

W wyniku wojen polsko-szwedzkich w 1621–1629 zajęta przez Szwedów, którzy wcześniej posiadali jedynie północną część dzisiejszej Estonii. W wyniku pokoju w Oliwie (1660) przeszła na stałe w ręce szwedzkie. Ustanowiona wówczas granica stanowi do dziś tradycyjne rubieże Liwlandii. Po wojnie rosyjsko-szwedzkiej w 1721 r. wg zapisów pokoju w Nystad, przeszła pod panowanie Piotra I, cara Rosji. W czasie rewolucji rosyjskiej z jej terenów operowała atakująca Piotrogród biała armia gen. Judenicza. Od 1921 r. jest w składzie niepodległej Łotwy.

Łatgalia (łot. Latgale, od nazwy plemienia Łatgałowie) – leży we wschodniej części kraju. Dawne Inflanty Polskie. W średniowieczu podbita przez Zakon Kawalerów Mieczowych, po jego sekularyzacji wraz z większością Inflant jako wspólna domena Korony i Litwy należała do Rzeczypospolitej Obojga Narodów. Nazwa Inflanty Polskie pojawiła się po pokoju w Oliwie 1660 r., gdy Łatgalia, jako jedyna część Inflant, pozostała w granicach Rzeczypospolitej (Kurlandia i Semigalia stanowiły lenne, jednakże odrębne od federacji, księstwo). Po I rozbiorze w granicach Rosji stała się częścią guberni białoruskiej (później witebskiej). Łatgalię zamieszkuje większa część 60-tysięcznej mniejszości polskiej na Łotwie. Także wśród ludności łotewskiej widać różnorodne wpływy kultury polskiej, jak choćby licznie występujące imiona zaczerpnięte z polszczyzny³.

Ponadto Łotwa podzielona jest na 26 okręgów (regionów – rajons lub apriņķi) i 7 miast wydzielonych (lielpilsēta), przedstawionych na rysunku 5 numerami od 1 do 33. Nazwy okręgów zgodnie z przyjętą numeracją przedstawiono w tabeli 1.

Rysunek 5. Okręgi i miasta wydzielone Łotwy

Źródło: www.pl.wikipedia.org, stan na 19.01.2007 r.

³ Źródło: www.gim2so.neostrada.pl/lotwa – stan na 19.01.2007 r.

Podstawową jednostką administracyjną jest gmina, w której ludność wybiera radę na kadencję 2-letnią. W regionach powoływana jest rada regionalna, w skład której wchodzi przewodniczący rad gminnych.

Tabela 1. Okręgi i miasta wydzielone wg podziału administracyjnego Łotwy

Numer okręgu / miasta wydzielonego	Nazwa okręgu / * miasta wydzielonego	Numer okręgu / * miasta wydzielonego	Nazwa okręgu / * miasta wydzielonego
1.	Aizkraukle	18	Limbaži
2.	Alūksne	19	Ludza
3.	Balvi	20	Madona
4.	Bauska	21	Ogre
5.	Cēsis	22	Preiļi
6.	Dyneburg	23	Rēzekne
7.	Dyneburg*	24	Rēzekne*
8.	Dobele	25	Ryga
9.	Gulbene	26	Ryga*
10.	Jēkabpils	27	Saldus
11.	Jelgava	28	Talsi
12.	Jelgava*	29	Tukums
13.	Jūrmala*	30	Valka
14.	Krāslava	31	Valmiera
15.	Kuldīga	32	Ventspils
16.	Lipawa	33	Ventspils*
17.	Lipawa*		

Źródło: www.pl.wikipedia.org, stan na 19.01.2007

Ukształtowanie powierzchni Łotwy jest nizinne. Rzeźba terenu polodowcowa ze wzgórzami morenowymi. Na zachodzie Pojezierze Kurlandzkie (wys. do 184 m), na wschodzie Pojezierze Inflanckie (największe wzniesienie w kraju – Gaizina 311 m), na południu Pojezierze Latga. Klimat umiarkowany, ciepły, morski. Średnia temperatura stycznia od -2°C na wybrzeżu, do -7°C w głębi kraju, lipca ok. 17°C . Średnia roczna suma opadów 600 do 800 mm. Gęsta sieć rzeczna, bezwartościowa dla żeglugi ze względu na mielizny. Główne rzeki to Dźwina, Lelupa, Gauja oraz Windawa. Na terenie Łotwy mieści się około 3 tysięcy jezior, zajmujących 1,6% powierzchni kraju. Największe to: Ražno, Engure, Burtnieku, Łubań oraz Lipawskie. Lasy głównie iglaste (sosna i świerk) zajmują 40% powierzchni Łotwy, obszary bagienne i torfowiska (6% powierzchni). Wybrzeże morskie tworzą wydmy i piaszczyste plaże, największa zatoka – Ryska od strony otwartego morza oddzielona jest Półwyspem Kurlandzkim⁴.

⁴ Źródło: www.encyklopedia.interia.pl – stan na 15.01.2007 r.